

לכבוש את ההר

1. שופטים פרק ד

ויספו בני ישראל לעשות הרע בעיני ד' ואהוד מת: (ב) וימקרו ד' ביד יבין מלך פנעו אשר מלך בחצור ושר צבאו סיסרא והוא יושב בחרשת הגוים: (ג) ויצעקו בני ישראל אל ד' כי תשע מאות רכב ברזל לו והוא לסוץ את בני ישראל בחזקה עשרים שנה: (ד) ודבורה אשה נביאה אשת לפידות היא שפטה את ישראל בעת ההיא: (ה) והיא יושבת תחת תמר דבורה בין הרמה ובין בית אל בהר אפרים ויצלו אליה בני ישראל למשפט: (ו) ותשלח ותקרא לברק בן אבינעם מקדש נפתלי ותאמר אליו הלא צוה ד' אלהי ישראל לה ומשכת בהר תבור ולקחת עמך עשרת אלפים איש מבני נפתלי ומבני זבלוא: (ז) ומשכתי אליה אל נחל קישון את סיסרא שר צבא יבין ואת רכבו ואת המונו ומתתיהו בידך: (ח) ויאמר אליה ברק אם פלכי עמי והלכתי ואם לא תלכי עמי לא אלה:

רש"י תחת תומר - לפי תרגומו של יונתן יש ללמוד שאין מקרא זה כמשמעו, ואין אלו סימני מקום ישיבתה אלא למדנו שאשה עשירה היתה ומן המקומות האלו היתה פרנסתה. והיא יושבת בעירה, עטרות שמה: תחת תומר - תמרים היו לה ביריחו וכרמים ברמה וזיתים בבקעת בית אל שהוא מקום שמן ועפר חיור בהר אפרים בטור מלכא. אומר אני שמוכרין אותה ליוצרי חרס. ויש פותרין עפר חיור שדה זרע [-חיטה] כמו שדה הלבן: (ו) הלא צוה - ביד משה כי החרם תחרים כך שנויה במכילתא:

2. אליהו רבה פרשה י ותאמר הלא צוה [וגו], מה ת"ל הלא צוה? אלא כך אמרה לו, לא כך כתוב בתורה ודרשו השופטים היטב וגו' (דברים י"ט י"ח) ומה ענין של אחריו? - כי תצא למלחמה.

3. יהושע פרק יז וידברו בני יוסף את יהושע לאמר מדוע נתתה לי נסלה גורל אחד וסבל אחד ואני עם רב עד אשר עד לה ברבני ד' (טו) ויאמר אליהם יהושע אם עם רב אתה עלה לה היצירה ובראת לה שם בארץ הפרזי והקפאים כי אץ לה הר אפרים: (טז) ויאמרו בני יוסף לא ימצא לנו החר ורכב ברזל בכל הכנעני הישב בארץ העמק לאשר בבית שאן ובבנתיה ולאשר בעמק זרעאל: (יז) ויאמר יהושע אל בית יוסף לאפרים ולמנשה לאמר עם רב אתה וכן גדול לה לא יהיה לה גורל אחד: (יח) כי הר יהיה לה כי יער הוא ובראתו והיה לה תצאתיו כי תוריש את הכנעני כי רכב ברזל לו כי חזק הוא:

4. שמות פרק כג

(כז) את אימתי אשלח לפניך והמתי את כל העם אשר תבא בהם ונתתי את כל איביך אליך ערף: (כח) ושלחתי את הצרעה לפניך וגרשה את החי את הכנעני ואת החתי מלפניך: (כט) לא אגרשנו מפניך בשנה אחת פן תהיה הארץ שממה ורבה עליה חית השדה: (ל) מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפירה ונסלת את הארץ:

5. דברים פרק ז

(כ) וגם את הצרעה ישלח ד' אליהם בם עד אבד הנשארם והנסתרים מפניך: (כא) לא תערץ מפניהם כי ד' אליהם בקורבן אל גדול ונורא: (כב) ונשל ד' אליהם את הגוים האל מפניך מעט מעט לא תוכל פלתם מהר פן תרבה עליה חית השדה: (כג) ותנחם ד' אליהם לפניך והמם מהומה גדולה עד השמדם: (כד) ונתן מלכיהם בידך והאבדת את שמם מתחת השמים לא יתיצב איש בפניך עד השמדך אתם:

6. דברים פרק ו - והיה כי יביאך ד' אליהם אל הארץ אשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקוב לתת לה ערים גדלות וטבת אשר לא בנית: (יא) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת וברת סוויבים אשר לא חצבת קרמים וזיתים אשר לא נטעת ואכלת ושבעת:

7. נחמיה פרק ט, כד-ה ויבאו הפנים וירשו את הארץ ותכנע לפניכם את ישיבי הארץ הכנענים ותתנם בדם ואת מלכיהם ואת עממי הארץ לעשות בהם פרצונם: וילכדו ערים בצורות ואדמה שמנה וירשו בתים מלאים כל טוב ברות סוויבים קרמים וזיתים ועץ מאכל לרב ויאכלו וישבעו וישמחו ויתעדנו בטובך הגדול:

8. שמואל א פרק יז לד-לו ויאמר דוד אל שאול רעה היה עבדך לאביו בצאן ובא הארי ואת הדוב ונשא שיה מהעדר: ויצאתי אסרו והפתי והצלתי מפיו ויקום עלי וסזוקתי בזקנו והפתי וקמיתיו: גם את הארי גם הדוב הנה עבדך ונהיה הפלשתי הערל הזה כאסד מהם כי חרף מערכת אלהים חיים:

9. מלכים א פרק יג כג-כד ויהי אסרי אכלו לחם ואסרי שתותו ויטבש לו הסמור לנביא אשר השיבו: וילה וימצאהו אריה בדרך וימיתהו ונהי גבלתו משלכת בדרך והסמור עמד אצלה והאריה עמד אצל הגבלה:

10. מלכים ב פרק ב כג-כד ויעל משם בית אל והוא עלה בדרך ונערים קטנים יצאו מן העיר ויתקלו בו ויאמרו לו עלה קרם עלה קרם: ויפן אסרו ויראם ויקללם בשם יקוק ומצאנה שפים רבים מן העיר ויתבקענה מהם ארבעים ושני ילדים:

11. עמוס פרק ג ד, ח הישאג אריה ביער וטרף אין לו היפן כפיר קולו ממענתו בלתי אם לכד: אריה שאג מי לא ירא אדני יקוק דבר מי לא ינבא:

12. מיכה פרק ה ז והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים כאריה בבקמות יער ככפיר ביערי צאן אשר אם עבר ורמס וטרף ואין מציל:

13. עין איה שבת א' נט הפליאות המזדמנות על חקי ההשגחה ויתר הלימודים הטובים שהם אורו של עולם, הם מוכנים בהשגחה נפלאה ע"פ סדרי החכמה האלהית, שעל ידם יתרומם האדם לבינה יותר גבוהה מההבנה השטחית. מובן הדבר שהבינה העמוקה תביא לעולם [את] הטובה האמתית בארחות החיים והמוסר הטוב, מה שאין ההבנה השטחית יכולה להביא זאת. אמנם כדי שתעורר הפליאה את כח החושב ורגשות הלב באופן מלא, כדי שיהיו הכל מוכנים לקבל הרושם הטוב של ההבנה השלמה כשתבא אחר הפליאה, כדוגמת "מים קרים על נפש עיפה", שהצמאון הקדום מכין את ההתקבלות הטבעית. ע"כ צריך שתהי' הפליאה הולכת בכל תוקפה ומשרטת שרט גדול בנפשות רבות. וכשתפעול בכל תוקף לזעזע את המון כחות הנפש, אז, רק אז, תתקבל בכל כח האמת הברורה כשתבא לפתור את השאלה המסובכה. וזה הדין נוהג בכל השאלות הגדולות שלפי ערך גדלן, ולפי הערך של גדולת הפעולה הצריכה לבא ע"י הפתרון האמיתי כשיתגלה בעולם, כן צריך שיגדל כח הזעזוע של חסרון הידיעה, של המבוכה הנוראה לפני התגלות מאור האמת. וכן הדבר נוהג בשאלות הכלליות הנוגעות לכלל המין האנושי ומוסריותו, דיעותיו והגינותו, הנוגעות בארחות חייו הגשמיים והרוחניים. וכן הדבר נוהג ג"כ במקרה פרטי, שג"כ אינו יוצא מהסדר הכללי מפני שהוא נוטל בו את מקומו הראוי לו. ע"כ שאלה זו, שהיתה צריכה לפעול פעולה חזקה ונמשכת בתשובתה, היתה ההנהגה המזדמנת שעשתה רושם גדול בפליאתה. כי העני' הסוערה היתה בטענותיה מרעשת את הלבבות, ומי שישקוט רוחה זרוח כל משתומם על כלל מציאות המאורע לא נדמן לה. כה היה הרושם הולך הלך וחזק.

14. קובץ ג רע"ח

מתכנסים הם לפעמים בתוך הלב כל יסורי העולם,
כל עינוי הנשמות ועינוי הגופות.

האדם אינו מוצא מנוח ללבבו. חפץ הוא בתיקונו של עולם,
והעולם עומד לעומתו בכל כיעור וניוול, בכל עוצב ויגון קודר שלו.

ונפשו בוכה במסתרים. מי ינוד לו, מי ינחמו?
המציאות קשה מברזל, והיא מטפחת על פניו.

מתכנס האדם בתוכיותו כחומט בקליפתו, ומנוח אין.
הומה אז מקרב נשמתו למקור הישע,

למעין האושר וההרמוניה של כל היש.
אל אלהים דלפה נפשי.

כמים קרים על נפש ציפה באה שמעיה טובה, ממקור חי העולמים.

"לא נבראו עיטובים בעולם,

בין עיטובים גשמיים

בין עיטובים רוחניים

כדי לעכב דברים.

אלא כדי לחזק על ידי ההתעכבות
עוד יותר ויותר את זרם האורה."